

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI**

Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü

ÇÖREKOTU (*Nigella sativa*) TARIMI

Dr. Başak ÖZYILMAZ

Orta Karadeniz Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitü Müdürlüğü

Bitkisel Üretim ve Bitki Sağlığı (BÜBS) 2025 Yılı 2. Bölge Grup Toplantısı

T.C. TARIM VE
ORMAN BAKANLIĞI

TAGEM
AR-GE & İNOVASYON

01

GİRİŞ

Kategori	Bilimsel Adı
Takım	<i>Ranunculales</i>
Familya	<i>Ranunculaceae</i> (Düğün çiçeğigiller)
Cins	<i>Nigella</i>
Tür	<i>Nigella sativa</i> L.

Çörekotu Morfolojisi

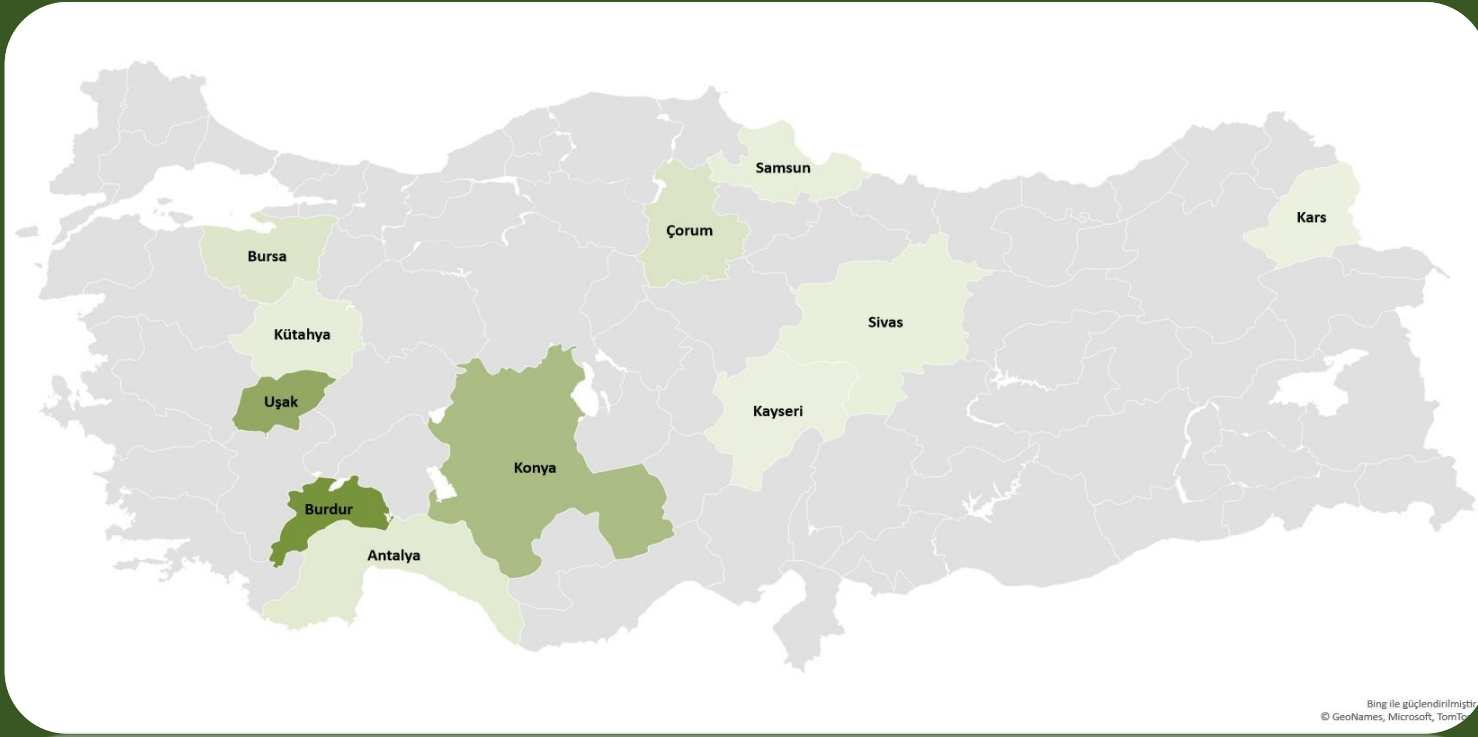
Nigella cinsine ait türler genelde Akdeniz ülkelerinde yayılış gösterir ve dünyada toplam 20 türü bulunmaktadır. Bunlardan 12 tür Türkiye florasında yayılış göstermektedir.

Doğu Akdeniz ülkeleri, Doğu ve Güney Avrupa ve Batı Asya kökenlidir. Balkanlar, Güney Avrupa, Kuzey Afrika, Ortadoğu ve Hindistan'da yabani veya kültür olarak yetiştirilir.

Tek yıllık otsu bir bitkidir. Bitki boyu 40 – 80 cm arasında değişir. Nektarca zengin olan çiçekler ana sapın ve yan dalların ucunda bulunmakta olup döllenmeden sonra içerisinde fazla miktarda tohum bulunduran kapsüller oluşmaktadır. Tohumları 2–3 mm boyunda, 1,5-2 mm genişlikte ve 1 mm kalınlıkta 3 yüzeyli mat olmayan siyah renklidir. Tohumlar keskin koku vermektedir.

Yıllar	Ekim Alanı (da)	Üretim Miktarı (ton)	Verim (kg/da)
2020	33773	3412	101
2021	83915	6435	77
2022	108029	10089	93
2023	53358	5386	101
2024	55997	4572	82

1. Bağışıklık Sistemi

Çörekotunun ana etken maddesi **timoquinon (thymoquinone)**'dur.

Antioksidan, antienflamatuvar ve immünmodölatör etkileriyle **bağışıklık sistemini güçlendirir**.

Vücudun enfeksiyonlara karşı savunmasını destekleyebilir.

2. Solunum Sistemi

Astım, bronşit gibi rahatsızlıklarda **bronş genişletici ve iltihap azaltıcı** etki gösterebilir.

Bazı araştırmalar, timoquinonun alerjik reaksiyonları azaltabildiğini göstermiştir.

3. Sindirim Sistemi

Gaz, şişkinlik ve mide ağrılarını azaltmaya yardımcı olabilir.

Antimikrobiyal etkisiyle bağırsak florasının dengelenmesine katkıda bulunur.

4. Kardiyovasküler Sistem (Kalp-Damar)

Kan basıncını düşürmeye, kötü kolesterolü (LDL) azaltmaya yardımcı olabilir.

Antioksidan etkisiyle damar duvarlarını korur.

5. Endokrin Sistem (Hormonlar)

Diyabet üzerinde kan şekeri dengeleyici etkiler bildirilmiştir.

İnsülin duyarlılığını artırabilir.

6. Sinir Sistemi

Beyin hücrelerini oksidatif stresten koruyabilir.

Hafıza ve öğrenme üzerinde olumlu etkiler gösteren bazı araştırmalar vardır.

Çörekotu
hastalıklara
şifa mıdır?

T.C. TARIM VE
ORMAN BAKANLIĞI

T.C.
AR-GE & İNOVASYON

02 TARIMI

#Ürünler Jreticim

İklim ve Toprak İstekleri

Ilıman ve sıcak iklimlerde yetişir. Hafif killi, kumlu-tınlı, besin maddesince zengin, süzek, alüvyal, drenajı iyi, topraklarda direk tarlaya ekimi yapılarak üretilen bir bitkidir.

Tohumları oldukça küçük olduğundan iyi bir tarla hazırlığı şarttır. Öncelikle toprak pulluk yardımıyla sürülür ve toprak parçalama (kesek kırma) işlemi yapılır.

T.C. TARIM VE
ORMAN BAKANLIĞI

TAGEM
AR-GE & İNOVASYON

Tohumluk

Mibzerle Ekim:

Sıra arası 15-20 cm,
Sıra üzeri 10 cm,
Ekim derinliği 1-2 cm
Dekara 1,5-2 kg tohumluk

Gübreleme

İlkbaharda bulunduğu toprağa ekimle beraber kompoze gübre takviyesi yapılmalıdır. Orta dozda bir kimyasal gübreleme (dekara 7 kg N, 4 kg P₂O₅ , 3 kg K₂O) veya iyi yanmış ahır gübresi (2 ton/da) kullanılmalıdır. Fosforlu gübrenin tamamı ve azotun yarısı ekimle, azotun geriye kalanı ise dallanma başlangıcında verilmelidir.

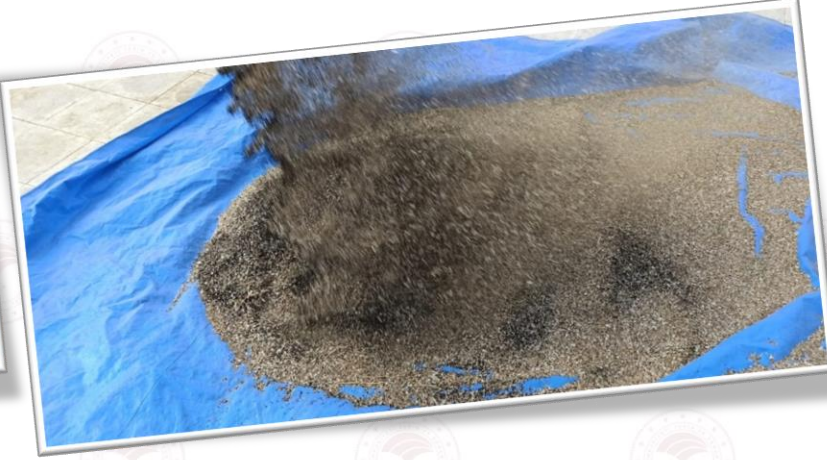

T.C. TARIM VE
ORMAN BAKANLIĞI

TAGEM
AR-GE & İNOVASYON

Hasat

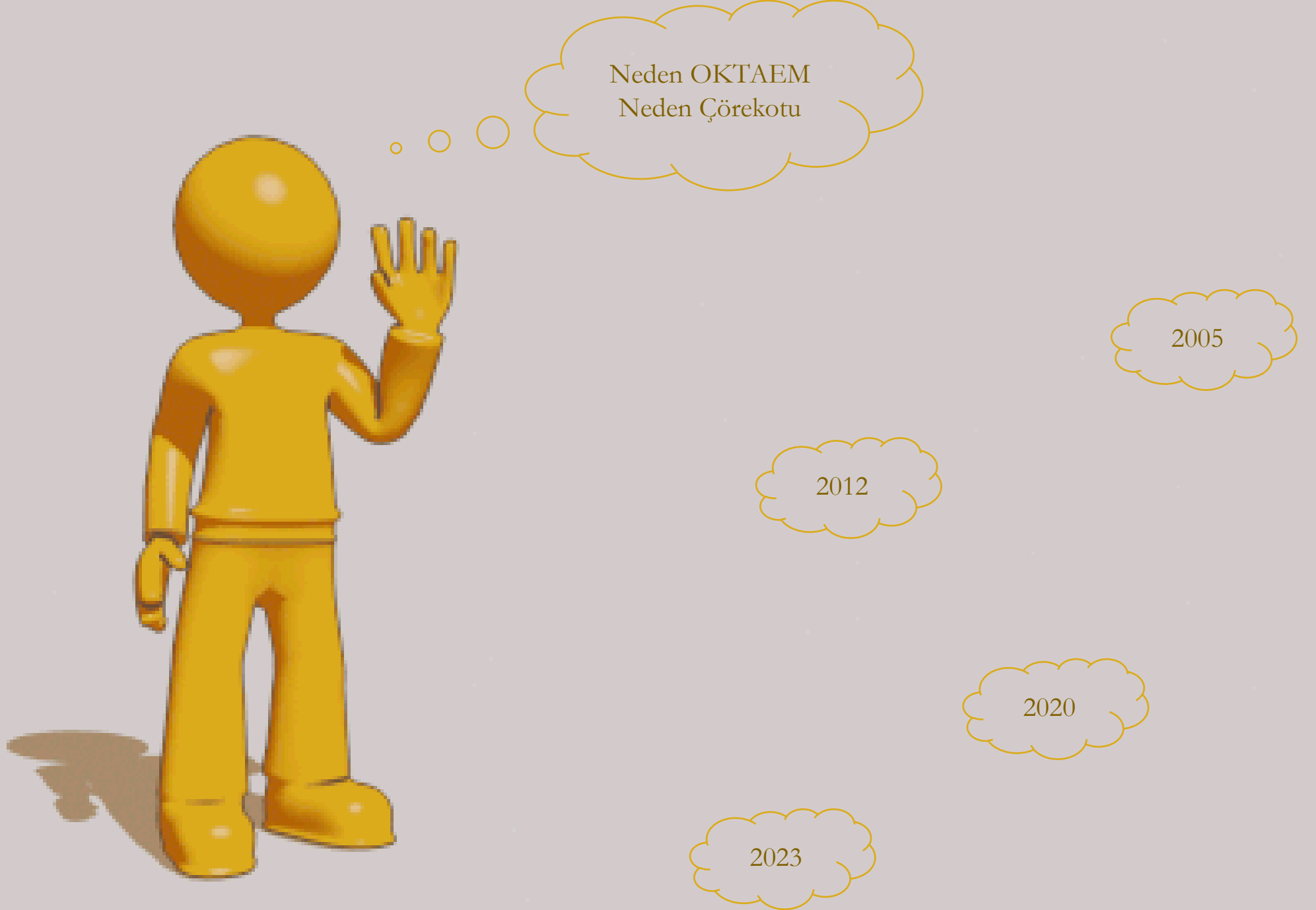
Hasat bitkilerin sararmaya başladığı ve kapsüllerdeki danelerin siyah renk alarak olgunlaştıkları dönemde sabah erken saatlerde yapılmalıdır. Hasat geciktirilirse kapsüller çatlayacağına önemli ölçüde tohum kaybına neden olacak ve verim düşecektir. Hasat orak ve tırpan ile yapılabileceği gibi biçme makineleri ile de yapılabilmektedir. Harman sonrasında çörek otu tohumları gölgede son kez kurumaya bırakılır. Tane dökmeyen çeşitlerde biçerdöverle hasat ve harman yapılabilmektedir.

Verim ???

70-150kg/da
%30-45 yağ

ÇÖREKOTU ISLAHI

Yürütülen Projeler:

Proje Adı: Türkiye'nin Farklı Bölgelerinden Temin Edilen Tatlı Rezene ve Çörekotu Hat ve Populasyonlarının İncelenerek Ümitvar Hatların Belirlenmesi – TAGEM/TBAD/12/A04/P06/001

Proje Süresi: 2012-2016

Proje Bütçesi: 34 480,00 TL

Proje Adı: Çörekotu Islahı – TAGEM/TBAD/Ü/20/A7/P6/1808

Proje Süresi: 2020-2021

Proje Bütçesi: 30 000,00 TL

T.C. TARIM VE
ORMAN BAKANLIĞI

TAGEM
AR-GE & İNOVASYON

ÇÖREKOTU ISLAHI

TAGEM/TBAD/12/A04/P06/001

Türkiye'nin Farklı Bölgelerinden Temin Edilen

Tatlı Rezene ve Çörekotu

Hat ve Populasyonlarının İncelenerek Ümitvar

Hatların Belirlenmesi

TAGEM/TBAD/Ü/20/A7/P6/1808

VERİM

KALİTE

ADAPTASYON

.....

T.C. TARIM VE
ORMAN BAKANLIĞI

TAGEM
AR-GE & İNOVASYON

Çörek Otu Mucizesi...

ÇÖREK OTU TESCİL RAPORU
(*Nigella sativa* L.)

1. Günbaş
2. Özkara
3. Yusuf1941

Ankara
2024

ORTA KARADENİZ
GEÇİT KUŞAĞI
TARIMSAL ARAŞTIRMA
ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

ÖZKARA

Çörek Otu
Tescil Yılı:2024

TAGEM, Yerli ve Milli tıbbi ve aromatik bitki çeşitleri geliştirmeye devam ediyor.

Turhal Yolu Üzeri 11.km TOKAT 0356 252 12 50-51 0356 252 12 53 tokat.arastirma@tarimorman.gov.tr

ORTA KARADENİZ
GEÇİT KUŞAĞI
TARIMSAL ARAŞTIRMA
ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

GÜNBAŞ

Çörek Otu
Tescil Yılı:2024

TAGEM, Yerli ve Milli tıbbi ve aromatik bitki çeşitleri geliştirmeye devam ediyor.

Turhal Yolu Üzeri 11.km TOKAT 0356 252 12 50-51 0356 252 12 53 tokat.arastirma@tarimorman.gov.tr

TAGEM
AR-GE & İNOVASYON

**ORTA KARADENİZ
GEÇİT KUŞAĞI
TARIMSAL ARAŞTIRMA
ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ**

GÜNBAŞ

Bitki Adı : Çörek Otu (*Nigella sativa* L.)
Familyası : Ranunculaceae
Çeşit Adı : GÜNBAŞ
Tescil Yılı : 2024

Morfolojik Özellikleri: Tek yıllık, dik gelişen, bitki rengi koyu, 50-90 cm boylanabilen, kapsül boyutu iri olan erkenci bir çeşittir.

Tarımsal Özellikleri: Ilıman ve karasal iklimlere uyum göstermektedir. Hafif killi, kumlu-tınlı, besin maddesine zengin, süzek topraklarda gelişimi iyi olmaktadır.

Verim Özellikleri: Bitkinin tohumları kullanıldığı için tam olgunlaştığı, kapsüllerin sarardığı dönemde hasat edilmesi gerekmektedir. Yazlık ve kışlık olarak yetiştirilebilen bitkide, verim değerleri yetiştirildiği bölgenin ekolojik koşulları ve iklimsel faktörlere bağlı olarak 70-150 kg/da arasında değişmektedir.

Teknolojik Özellikleri: Tohumunun bin tane ağırlığı 2.40-3.20 g arasında değişir ve tohumda %32-38 sabit yağ bulunmaktadır. Bu yağın başlıca sabit yağ asidi olan linoleik asit %55-59, oleik asit değeri ise %22-25 arasında değişmektedir.

TAGEM, Yerli ve Milli tıbbi ve aromatik bitki çeşitleri geliştirmeye devam ediyor.

Turhal Yolu Üzeri 11.km TOKAT 0356 252 12 50-51 0356 252 12 53 tokat.arastirma@tarimorman.gov.tr

TAGEM
AR-GE & İNOVASYON

**ORTA KARADENİZ
GEÇİT KUŞAĞI
TARIMSAL ARAŞTIRMA
ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ**

ÖZKARA

Bitki Adı : Çörek Otu (*Nigella sativa* L.)
Familyası : Ranunculaceae
Çeşit Adı : ÖZKARA
Tescil Yılı : 2024

Morfolojik Özellikleri: Tek yıllık, dik gelişen, 60-80 cm boylanabilen, kapsül boyutu küçük olan bir çeşittir.

Tarımsal Özellikleri: Ilıman ve sıcak iklimlerde yetişmektedir. Hafif killi, kumlu-tınlı besin maddesine zengin, süzek topraklarda gelişimi iyi olmaktadır.

Verim Özellikleri: Bitkinin tohumları kullanıldığı için tam olgunlaştığı, kapsüllerin sarardığı dönemde hasat edilmesi gerekmektedir. Verim değerleri ekolojik koşullar ve mevsimsel değişimlere bağlı olarak 70-200 kg/da arasında değişmektedir.

Teknolojik Özellikleri: Tohumunun bin tane ağırlığı 2.50-3.00 g olmakta ve tohumda %34-40 sabit yağ bulunmaktadır. Bu yağın başlıca sabit yağ asidi olan linoleik asit %55-58, oleik asit değeri ise %22-26 arasında değişmektedir.

TAGEM, Yerli ve Milli tıbbi ve aromatik bitki çeşitleri geliştirmeye devam ediyor.

Turhal Yolu Üzeri 11.km TOKAT 0356 252 12 50-51 0356 252 12 53 tokat.arastirma@tarimorman.gov.tr

T.C. TARIM VE
ORMAN BAKANLIĞI

TAGEM
AR-GE & İNOVASYON

#ÖretiminÖreticisiniTuzuyor

T E Ş E K K Ü R L E R

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI**

TEŞEKKÜRLER

tagem@tarimorman.gov.tr

